

U S T A W A

z dnia 10 lutego 1949 r.

o obrocie zwierzętami gospodarskimi i produktami uboju oraz o ich przetwórstwie.

I. PRZEPISY OGÓLNE.

Art. 1. Przepisom niniejszej ustawy podlega:

- 1) obrót zwierzętami gospodarskimi w stanie żywym i bitym, ich mięsem, tłuszczem i produktami mięsnymi,
- 2) przetwórstwo mięsa, tłuszczu i produktów mięsnych, pochodzących z uboju zwierząt gospodarskich,
- 3) świadczenie usług w zakresie obrotu zwierzętami gospodarskimi i przetwórstwa produktów, pochodzących z uboju tych zwierząt, przez przedsiębiorstwa

usługowe, a w szczególności targowiska zwierzęce, hale mięsne i rzeźnie.

Art. 2. Przepisom niniejszej ustawy nie podlegają:

- 1) umowy kupna - sprzedaży zwierząt, dokonywane poza targowiskiem zwierzęcym w celach hodowlanych i użytkowych bezpośrednio między producentami rolnymi i hodowcami lub za pośrednictwem organizacji rolniczych, w szczególności na specjalnie organizowanych przetargach,
- 2) umowy kupna - sprzedaży zwierząt, dokonywane poza targowiskiem zwierzęcym dla użytku w gospodarstwie domowym,

- 3) licytacje publiczne,
- 4) obrót tłuszczami i przetworami mięsnymi, dokonywany ubocznie przez przedsiębiorstwa przemysłu gastronomicznego i przedsiębiorstwa handlu detalicznego.

Art. 3. W rozumieniu niniejszej ustawy:

- 1) „zwierzęta gospodarskie“, zwane w dalszym ciągu „zwierzętami“, oznaczają: bydło, świnie, owce, konie, kozy, króliki i drób, jak: kury, gęsi, indyki, kaczki i perliczki,
- 2) „targowisko zwierzęce“ oznacza przedsiębiorstwo usługowe, wyposażone w odpowiednie urządzenia, służące do dokonywania obrotów handlowych zwierzętami na określonym miejscu,
- 3) „spęd rolniczy“ oznacza dostawę zwierząt przez producentów rolnych dla jednego lub więcej określonych odbiorców na określone miejsce,
- 4) „hala mięsna“ oznacza przedsiębiorstwo usługowe, służące do dokonywania hurtowych obrotów mięsem,
- 5) „rzeźnia“ oznacza przedsiębiorstwo, w którym dokonuje się uboju zwierząt oraz wszelkich czynności przygotowawczych, związanych z wprowadzeniem produktów uboju do obrotu,
- 6) nie uważa się za producentów rolnych i hodowców tych osób, które — wykonując zawodowo handel zwierzętami — zajmują się ich opasem (tuczeniem).

II. REGULOWANIE I KONTROLA OBROTU HANDLOWEGO, PRZETWÓRSTWA I ŚWIADCZENIA USŁUG.

Art. 4. 1. Obrót, przetwórstwo i świadczenia usług, objęte art. 1, podlegają regulowaniu i kontroli i mogą być wykonywane po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Ministra Handlu Wewnętrznego.

2. Od obowiązku uzyskania zezwolenia zwolnione są przedsiębiorstwa państwowe, państwowo-spółdzielcze i centrale spółdzielczo-państwowe.

3. Regulowanie i kontrola wykonywane są przez Ministra Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych oraz z innymi właściwymi ministrami i obejmują w szczególności:

- 1) regulowanie techniki obrotu, jak ustalanie zwyczajów handlowych, jednolitej nomenklatury towarów i standartów w przetwórstwie i obrocie,
- 2) ograniczanie prawa dokonywania obrotów poza targowiskami zwierzęcymi, spędami rolniczymi i halami mięsnymi oraz ograniczanie prawa uboju poza wyznaczonymi rzeźniami,
- 3) wykonywanie kontroli pod względem administracyjno - porządkowym, fachowym i gospodarczym w stosunku do przedsiębiorstw i osób czynnych w gospodarce mięsnej w zakresie, uregulowanym niniejszą ustawą i rozporządzeniami, wydanymi na jej podstawie.

4. Minister Handlu Wewnętrznego może powołać do współpracy osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, czynne w gospodarce mięsnej i zlecić im wykonanie poszczególnych czynności regulowania i kontroli w ramach przepisów niniejszej ustawy.

5. Ustalenie sieci targowisk zwierzęcych, rzeźni publicznych i hal mięsnych nastąpi w drodze zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego, wydanego w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej oraz Rolnictwa i Reform Rolnych.

III. ORGANIZACJA OBROTU I PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE.

A. Obrót targowy zwierzętami i targowiska zwierzęce.

Art. 5. Dla obrotu bydłem, świniami, owcami i końmi przeznaczone będą targowiska zwierzęce, działające na zasadzie niniejszej ustawy.

Art. 6. Na targowisku zwierzęcym dozwolone jest w czasie targu zwierzętami, wymienionymi w art. 5, dokonywanie obrotu kozami, królikami i drobiem; dokonywanie innych obrotów jest zabronione.

Art. 7. 1. Targowiska zwierzęce mogą być zakładane i prowadzone przez osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego.

2. Osoby prawne prawa prywatnego, posiadające uprawnienia do prowadzenia targowiska zwierzęcego, nie mogą trudnić się zawodowo obrotem zwierzętami.

Art. 8. 1. Dotychczasowe uprawnienia targowe związków samorządu terytorialnego w zakresie obrotu bydłem, świniami, owcami i końmi pozostają w mocy do czasu uzyskania przez te związki uprawnień do prowadzenia targowiska zwierzęcego.

2. Gmina, na terenie której ma być urządzone lub istnieje targowisko zwierzęce, posiada pierwszeństwo do uzyskania zezwolenia na jego prowadzenie, jeżeli zgłosi wniosek w terminie, oznaczonym przez właściwe władze.

Art. 9. 1. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Zdrowia wyda rozporządzenie w sprawach urządzania, utrzymania i administrowania targowiskami zwierzęcymi.

2. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Handlu Wewnętrznego i Administracji Publicznej może w drodze zarządzenia nakazać, aby uprawniony do prowadzenia targowiska urządził specjalne targowisko zwierzęce dla obrotu zwierzętami hodowlanymi.

Art. 10. Na pokrycie wydatków, związanych z założeniem, utrzymaniem, administrowaniem i nadzorem targowiska zwierzęcego, będą pobierane przez uprawnionych do prowadzenia targowiska od uczestników obrotu opłaty, ustalone przez właściwe władze.

Art. 11. 1. Minister Handlu Wewnętrznego wyda w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Administracji Publicznej w drodze rozporządzenia ramowe przepisy regulaminowe w sprawach organizacji obrotu i sposobu pobierania opłat na targowiskach.

2. Każde targowisko zwierzęce winno posiadać regulamin zgodny z rozporządzeniem, przewidzianym w ust. 1, wydany przez uprawnionego do prowadzenia targowiska, a zatwierdzony przez władze przemysłowe II instancji.

Art. 12. 1. Sprzedaż na targowiskach bydła, świń, owiec i koni, przeznaczonych na ubój, może być dokonywana wyłącznie na podstawie wagi żywej lub bitej, stwierdzonej w sposób, określony rozporządzeniem Mi-

nistra Handlu Wewnętrznego, wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

2. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych może w drodze rozporządzenia rozciągnąć przepis ust. 1 na umowy sprzedaży kóz, królików i drobiu.

Art. 13. 1. Czynności pośrednictwa komisowego na targowiskach zwierzęcych mogą wykonywać wyłącznie komisanci, którzy posiadają właściwe zezwolenie.

2. Warunki, jakim powinni odpowiadać komisanci, oraz ich prawa i obowiązki określi rozporządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 14. 1. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych wyda w drodze rozporządzenia przepisy w sprawie notowania cen zwierząt, ogłaszania sprawozdań z kursów targowych, jako też obowiązku rejestracji umów kupna - sprzedaży. Rejestracja może być połączona z przymusem rozrachunku za pośrednictwem instytucji, upoważnionej przez Ministra Handlu Wewnętrznego.

2. Instytucja rozrachunkowa, przewidziana w ust. 1, może przejąć ubezpieczenie zwierząt gospodarskich i mięsa, będących przedmiotem obrotu w zakresie, omówionym w art. 1, na zasadach dekretu z dnia 3 stycznia 1947 r. o uregulowaniu ubezpieczeń rzeczowych i osobowych (Dz. U, R. P. Nr 5, poz. 23).

Art. 15. Władza administracyjna II instancji może przekazać na określony czas prowadzenie targowiska zwierzęcego osobie prawa publicznego lub prywatnego — jeżeli posiadacz targowiska nie wykonuje obowiązków, nałożonych przez niniejszą ustawę i wydane na jej podstawie rozporządzenia, i jeżeli w terminie, ustalonym przez władze, nie doprowadzi targowiska do należytego stanu.

Art. 16. 1. W przypadkach, przewidzianych w art. 15, udział posiadacza targowiska we wpływach, uzyskiwanych z opłat targowych, ustalony będzie na podstawie bezpośredniego porozumienia między nim a osobą, której przekazano prawo prowadzenia targowiska.

2. W razie sporu między stronami, wymienionymi w ust. 1, Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej ustali wymienny wyżej udział posiadacza targowiska z uwzględnieniem kosztów amortyzacji, renowacji urządzeń oraz bieżących jego wydatków.

B. Spedyrolnicze.

Art. 17. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Administracji Publicznej i Zdrowia wyda rozporządzenie, dotyczące sposobu urządzania spędów rolniczych, oraz warunków, jakim winny one odpowiadać.

C. Rzeźnia.

Art. 18. 1. Rzeźnie mogą służyć do użytku publicznego (rzeźnie publiczne) lub do użytku własnego (rzeźnie przemysłowe).

2. Rzeźnie, w których posiadaczom zwierząt przysługuje prawo korzystania z urządzeń w celu dokonywa-

nia czynności ubojowych we własnym zakresie bądź przez funkcjonariuszów rzeźni, są rzeźniami publicznymi.

3. Rzeźnie oddzielne lub stanowiące część składową przetwórci mięsnych, w których dokonuje się uboju zwierząt wyłącznie dla posiadacza rzeźni, są rzeźniami przemysłowymi. W wyjątkowych przypadkach Minister Handlu Wewnętrznego może udzielić zezwolenia na dokonywanie w rzeźniach przemysłowych uboju zwierząt dla innych osób.

Art. 19. Gmina, na terenie której ma być urządzona lub istnieje rzeźnia publiczna, posiada pierwszeństwo uzyskania zezwolenia na jej prowadzenie, jeżeli zgłosi wniosek w terminie, oznaczonym przez właściwe władze.

Art. 20. 1. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Handlu Wewnętrznego, Zdrowia i Administracji Publicznej wyda w drodze rozporządzenia przepisy, dotyczące urządzenia rzeźni, ich utrzymania i administrowania.

2. Rzeźnie publiczne powinny posiadać regulamin, wydany przez uprawnionego do prowadzenia rzeźni i zatwierdzony przez władze przemysłowe II instancji.

Art. 21. Na pokrycie wydatków, związanych z założeniem, utrzymaniem, administracją i nadzorem rzeźni publicznej, pobierane będą przez zarządy rzeźni od osób — korzystających z urządzeń rzeźni — opłaty, ustalone przez właściwe władze.

D. Obrót hurtowy mięsem i halamięsne.

Art. 22. 1. Obrót hurtowy mięsem może odbywać się tylko w halach mięsnych. Sprzedaż mięsa z własnego uboju przez rzeźnie przemysłowe oraz zakup mięsa przez fabryczne zakłady przetwórstwa mięsnego na cele przerobu we własnym zakresie nie podlegają przepisom art. 4—31, jeżeli odbywają się w obrębie danego zakładu.

2. Hala mięsna może być prowadzona jako składowa część rzeźni lub jako odrębne przedsiębiorstwo usługowe.

3. Termin wejścia w życie przepisu ust. 1 będzie ustalony w drodze zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego w stosunku do poszczególnych miejscowości.

Art. 23. 1. Zezwolenie na prowadzenie rzeźni publicznej upoważnia do prowadzenia przy niej hali mięsnej.

2. Osoba prawna prawa prywatnego, posiadająca uprawnienia do prowadzenia hali mięsnej, nie może trudnić się zawodowo obrotem przedmiotami, wymienionymi w art. 1 pkt 1.

3. Gmina, na terenie której ma być założona hala mięsna, posiada pierwszeństwo do uzyskania zezwolenia na jej prowadzenie, jeżeli zgłosi wniosek w terminie, oznaczonym przez właściwe władze.

Art. 24. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Administracji Publicznej oraz Zdrowia wyda w drodze rozporządzenia przepisy o urządzeniu hal mięsnych.

Art. 25. Na pokrycie wydatków, związanych z założeniem, utrzymaniem, administracją i nadzorem hali mięsnej, będą pobierane przez zarządy hal mięsnych od uczestników obrotu opłaty, ustalone przez właściwe władze.

Art. 26. 1. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Administracji Publicznej wyda w drodze rozporządzenia przepisy regulaminowe, dotyczące zasad organizacji hal mięsnych oraz sposobu pobierania opłat.

2. Hala mięsna powinna posiadać regulamin zgodnie z rozporządzeniem, przewidzianym w ust. 1, wydany przez jej posiadacza i zatwierdzony przez władze przemysłowe II instancji.

Art. 27. 1. Czynności pośrednictwa komisowego w halach mięsnych mogą wykonywać wyłącznie komisarz, którzy posiadają odpowiednie zezwolenie.

2. Rozporządzenie, przewidziane w art. 13, ustali również sposób powołania komisantów dla hal mięsnych, warunki, jakim powinni odpowiadać, ich prawa i obowiązki.

Art. 28. Rozporządzenie, przewidziane w art. 14, uwzględni również przepisy, dotyczące notowania cen mięsa, ogłaszania sprawozdań i cen targowych, jako też obowiązku rejestracji umów kupna - sprzedaży co do obrotów, dokonywanych w halach mięsnych. Rejestracja może być połączona z przymusem rozrachunku za pośrednictwem instytucji, upoważnionej przez Ministra Handlu Wewnętrznego.

IV. PRZEPISY KARNE.

Art. 29. 1. Kto wykracza przeciwko przepisom niniejszej ustawy lub rozporządzeń, wydanych na jej podstawie, podlega karze aresztu do trzech miesięcy i grzywny do 150.000 zł lub jednej z tych kar, jeżeli przepis szczególnie nie stanowi inaczej.

2. W razie skazania orzec można przepadek przedmiotu przestępstwa.

3. Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

V. PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 30. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Leśnictwa oraz Zdrowia może w drodze rozporządzenia podać przepisom niniejszej ustawy obrót dziczyzną oraz jej przetwórstwo.

Art. 31. 1. Do czasu uregulowania na nowych zasadach budżetowania związków samorządu terytorialnego przychody i rozchody targowisk oraz rzeźni, będących w posiadaniu związków samorządu terytorialnego, powinny być wydzielone z ogólnych budżetów administracyjnych tych związków, a do czasu należytego urządzenia targowisk i rzeźni nadwyżki przychodów nad rozchodami powinny być obracane wyłącznie na cele, związane z tymi urządzeniami.

2. Przepisy ust. 1 nie dotyczą opłat za urzędowe badanie zwierząt rzeźnych i mięsa w kraju oraz za sprawowanie badania mięsa sprowadzanego (art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 60, poz. 454 i z 1938 r. Nr 18, poz. 132).

Art. 32. Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 22 marca 1928 r. o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 343).

Art. 33. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc:

- 1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem (Dz. U. R. P. z 1938 r. Nr 102, poz. 678),
- 2) ustawa z dnia 29 marca 1933 r. o rzeźniach z prawem wyłączności (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 280),
- 3) ustawa z dnia 18 marca 1868 r. w sprawie urządzenia rzeźni publicznej z prawem wyłączności (Zb. u. pr. str. 273),
- 4) ustawa z dnia 29 maja 1902 r. (Zb. u. pr. str. 162), postanowienie b. Rady Administracyjnej z dnia 3/15 stycznia 1867 r. (Zb. przep. adm. Królestwa Polskiego Wydz. Spr. Wewn. cz. V t. III wyd. 1868 r.), dotyczące uprawnień gmin do zakładania i utrzymywania rzeźni z prawem wyłączności.

2. Równocześnie tracą moc art. 60-68 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 468), zmienionego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowym (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 321), ustawą z dnia 17 marca 1932 r. o zmianie i uzupełnieniu niektórych postanowień Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 9, poz. 293), ustawą z dnia 10 marca 1934 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976), dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o przedsiębiorstwach zbierania i udzielania informacji o stosunkach gospodarczych (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 16), ustawą z dnia 8 sierpnia 1938 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 60, poz. 463),

— jeżeli dotyczą targowisk zwierzęcych i hal mięsnych oraz dokonywanych na nich obrotów.

Art. 34. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Handlu Wewnętrznego oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 35. Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: **B. Bierut**

Prezes Rady Ministrów: **J. Cyrankiewicz**

Minister Handlu Wewnętrznego: **T. Dietrich**

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: **J. Dąb - Kociol**

Minister Administracji Publicznej: **Wł. Wojski**

Minister Zdrowia: **T. Michejda**

Minister Leśnictwa: **B. Podęworay**